

Jaarverslag 2021

Fonds Kwaliteitsverbetering Buitengebied

September 2022

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	3
	1.1 Een stukje geschiedenis.....	3
	1.2 Stichting instandhouding kleine landschapselementen (St. IKL).....	4
	1.3 idverde Advies – nieuwe partner.....	4
	1.4 Uitvoering in 2021	5
2	Uitgevoerde projecten	6
	2.1 Nijmeegseweg	6
	2.2 Horsestraat Ottersum.....	6
	2.3 Niersdal	6
	2.4 Verloren land	7
	2.5 Weitje – monding tielebeek	8
	2.6 Kleefseweg.....	8
3	FKB in cijfers	9
	3.1 Financien.....	9
	3.2 Meerjaren-overzicht inrichtingsprojecten.....	10
	3.3 Ambities waar maken	10
	BIJLAGE: werkwijze en procesbeschrijving.....	11

1 Inleiding

1.1 EEN STUKJE GESCHIEDENIS

In 2017 zijn concrete stappen genomen om samen met de gemeente Gennepe het 'Fonds Kwaliteitsverbetering Buitengebied Gennepe' (FKB) op te zetten. Door middel van dit gemeentelijke compensatiefonds is het voor initiatiefnemers mogelijk om via het bottom-up-principe middelen te ontvangen voor de realisatie van landschapsprojecten.

Het gemeentelijke fonds komt voort uit de decentralisatie van het Limburgs Kwaliteitsmenu (provinciaal instrument). Het Limburgs Kwaliteitsmenu (LKM) gaat uit van het compensatiebeginsel. Het grootste deel van het buitengebied van Limburg is niet bedoeld om vol te bouwen. Waar bouwen wel kan, betekent dat toch vaak een aantasting van de open ruimte, het landschap of het uitzicht. Daarom kan dat alleen als er tegelijk een *kwaliteitsverbetering* plaatsvindt.

De compensatieopgave komt voort uit de 'Structuurvisie buitengebied gemeente Gennepe - Borging Kwaliteitsmenu –'. (dit deel uit de Structuurvisie is ongewijzigd overgenomen in de Omgevingsvisie uit 2020). Daarin is opgenomen dat ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied die niet, of niet direct passen in het bestemmingsplan gebruik kunnen maken van het gemeentelijke kwaliteitsmenu en zodoende de ruimtelijke ontwikkeling mogelijk te maken. Daarbij is het uitgangspunt dat de gemeente Gennepe open staat voor ontwikkelingen in het buitengebied maar dat de ruimtelijke kwaliteit geborgd moet blijven of gecompenseerd moet worden. Compensatie kan in de vorm van fysieke landschappelijke inrichting ter plaatse en/of door een financiële aan het Fonds Kwaliteitsverbetering Buitengebied. De gemeente neemt vervolgens de verplichting op zich om de financiële bijdrage om te zetten in een kwaliteitsverbeterende maatregel, maar eveneens in het buitengebied. Deze financiële bijdrage wordt via het 'Fonds Kwaliteitsverbetering Buitengebied Gennepe' ingezet om lokale initiatieven te ondersteunen om zodoende het buitengebied van Gennepe landschappelijk op te waarderen.

Stichting IKL heeft een belangrijke rol gespeeld bij het opzetten van het Fonds Kwaliteitsverbetering Buitengebied, en heeft vervolgens de coördinatie en beoordeling van aanvragen gedaan, t/m 2020.

*Inrichtingsprojecten omgeving Panoven
(aangelegd in 2018-2019)*

1.2 STICHTING INSTANDHOUDING KLEINE LANDSCHAPSELEMENTEN (ST. IKL)

In 2021 kwam er ongewild een einde aan de jarenlange samenwerking met St. IKL. Naar aanleiding van de negatieve berichten in de media in maart, met betrekking tot de directeur van IKL (ex-gedeputeerde Herman Vrehan), hebben we ons als gemeente beraadden op de samenwerking. Onze vaste contactpersoon Mark Luijten had toen al een andere baan, en de overdracht van de coördinatie-werkzaamheden naar een nieuwe IKL-medewerker verliep moeizaam. Toen de provincie Limburg in juni 2021 de door IKL gevraagde lening niet wilde verstrekken, en een onderzoeksrapport naar buiten werd gebracht, ging het snel. Medio 2021 werd St. IKL failliet verklaard. Daarmee is veel kennis bij de veldmedewerkers en een enorm netwerk (ook aan vrijwilligers) verloren gegaan. Vervolgens zijn wij op zoek gegaan naar een nieuwe partner om het werk vanuit het FKB mee voort te zetten.

1.3 IDVERDE ADVIES – NIEUWE PARTNER

Voor een aantal coördinerende en controlerende taken werken we sinds eind 2021 samen met *idverde* Advies uit Roermond, een commerciële partij. *idverde* Advies is onderdeel van de *idverde* groep, samen met de bomendienst en realisatie.

idverde Advies is een architecten- en ingenieursbureau vol groene experts, van architecten en adviseurs tot ecologen en technen. Technici die rekenen en tekenen, consultants die het liefst met hun laarzen in de modder staan en ervaren specialisten die verstand hebben van bomen en planten, en kennis van de natuur in stad en landschap.

Het werkveld van *idverde* Advies is breed uiteenlopend, van toekomstbestendige inrichtingen, natuurherstel en -ontwikkeling tot bewegen in de openbare ruimte en landschappelijke ontwikkelingen. Dagelijks ondersteunen zij vele gebiedsbeheerders met integrale oplossingen voor zowel stedelijke, als landschappelijke gebieden.

Werkwijze en proces Fonds Kwaliteitsverbetering Buitengebied

Er is veel tijd en energie gestoken in de samenwerking met deze nieuwe partner, zodat er op verantwoorde wijze invulling gegeven kan worden aan het functioneren van het FKB. In feite draait het Fonds op 3 partijen: gemeente, coördinator, en uitvoerende partij. Er is onder meer een werkwijze en procesbeschrijving opgesteld (zie bijlage), waarin de taakverdeling tussen de 3 partijen inzichtelijk is gemaakt. We weten wie waarvoor aan de lat staat en overleggen met regelmaat, waardoor de onderlinge communicatie goed loopt.

Normaal gesproken wordt het jaarverslag samengesteld door de coördinerende partij. Omdat de nieuwe coördinator van *idverde* Advies pas eind 2021 in beeld kwam, is dit jaarverslag vanuit de ambtelijke organisatie opgesteld.

1.4 UITVOERING IN 2021

In 2021 zijn er 8 projecten uitgevoerd en opgeleverd. Aangezien het hele doorloopp proces van aanvraag tot en met uitvoering vaak langer dan een jaar duurt (mede afhankelijk van het plantseizoen), zitten hier aanvragen bij die al voor 2021 zijn ingediend. Naast de 8 gerealiseerde projecten, waren er nog een aantal in uitvoering die op 31 december 2021 nog niet volledig waren afgerond. Projecten die in 2022 worden afgerond en opgeleverd, zullen worden beschreven in het jaarverslag van 2022.

Door de onderbreking op organisatorisch vlak, is het aantal projecten teruggelopen ten opzichte van het vorige jaar, waarin er nog 12 projecten zijn afgerond. Ook heeft corona de nodige invloed gehad. Ook volgend jaar zal de dip nog merkbaar zijn, omdat de inrichtingsprojecten een gemiddelde doorloop hebben van een jaar tot anderhalf jaar.

In 2021 is er geen bloemen / akkerrandenproject geweest vanuit het Fonds Kwaliteitsverbetering Buitengebied. Er is toen gekozen om burgers te attenderen op de actie Bloemenlinten van de Provincie Limburg.

2 Uitgevoerde projecten 2021

Hieronder volgt een korte beschrijving van de projecten die vóór 31 december 2021 volledig waren afgerond. (Aangezien het plantseizoen loopt van november tot eind februari / begin maart, en dus over twee kalenderjaren heen gaat, zullen de projecten die in 2021 zijn gestart, maar begin 2022 pas zijn afgerond worden opgenomen in het volgende jaarverslag over 2022.)

2.1 NIJMEEGSEWEG

Op een particulier perceel aan de Nijmeegseweg zijn 6 hoogstamfruitbomen geplant, ongeveer 8 m. uit elkaar. De bomen zijn voorzien van een boompaal. Omdat de boomgaard niet beweid wordt door vee, is het niet nodig een boomkorf te plaatsen, wel zijn de bomen voorzien van een boommanchet, als bescherming tegen wildvraat. De boomgaard is aan meerdere zijden omzoomd door een meidoornheg (tot. 750 stuks) en enkele houten hekken.

2.2 HORSESTRAAT OTTERSUM

De ruime percelen aan weerszijden van de Horsestraat liggen in het ontginningsgebied, een overwegend open gebied met een agrarisch karakter. Er zijn bij een eerdere aanvraag landschapselementen in de vorm van meidoornhagen, struweelhagen, een struweelbosje en enkele solitaire bomen aangelegd. In 2021 is dit verder aangevuld, met onder andere de aanleg van een fruitboomgaard (35 stuks hoogstamfruit), 2 solitaire bomen en een knip- en scheerheg (meidoorn) en een gemengde struweelheg (meidoorn, hazelaar, wegedoorn, kardinaalsmuts, Gelderse roos, hondsroos).

Volgens de criteria van het Fonds mag een eigenaar 2 keer in de vijf jaar een aanvraag doen (mits er geen inhoudelijke overlap is, en opnieuw een instandhoudingsplicht van 10 jaar wordt aangegaan).

2.3 NIERSDAL

Op een particulier perceel in het noordelijke Niersdal, tegen de dijk, is een gemengde struweelheg aangelegd. (600 stuks; meidoorn, kardinaalsmuts, rode kornoelje, wegedoorn, hazelaar, Gelderse roos, hondsroos). In de struweelheg zijn enkele overstaanders geplaatst (fladderiep, winterlinde). Ter bescherming tegen vraat door vee is de heg uitgerasterd met schapengaas, en er zijn enkele hekwerken geplaatst. Toen bleek dat de konijnen het hadden voorzien op het jonge plantsoen van de struweelhaag, zijn alle 600 plantjes voorzien van vraatbeschermers.

Meer oostelijk in het Niersdal, in de buurt van de Zeldersche Driessen, is nog een project gerealiseerd. De vegetatie in het Niersdal bestaat voornamelijk uit natte graslanden en struwelen, waarin amfibieën als de kleine watersalamander en verschillende habitat-gebonden vogels voorkomen. Er zijn

bovendien recreatieve mogelijkheden om natuur- en landschap te beleven. Op de percelen in de uiterwaarden van de Niers zijn met hulp van het FKB knip- en scheerhagen teruggebracht, met als hoofdsort meidoorn (totaal 1625 stuks). Langs de Niers zijn 13 knotwilgen geplant, en het talud van een bestaande poel is flauwer gemaakt, om deze meer geschikt te maken voor amfibieën. Ook zijn er enkele klaphekken geplaatst, ter ontsluiting van bestaande (openbare) wandelpaden. Op de aangrenzende hogere percelen is een hoogstamboomgaard geplant (17 stuks), 5 walnoten, meidoornhagen en houten poorten.

Vanwege het voorkomen van de bever in het Niersdal was het nodig de nieuwe aanplant te beschermen (dmv stalen boomkorven).

2.4 VERLOREN LAND

Bij het Verloren Land in Milsbeek, op de overgang van de dorpsrand naar het buitengebied zijn inmiddels meerdere projecten gerealiseerd.

Bij één van de deelnemers is het perceel omkaderd met een gemengde haag, waardoor de kleinschalige opdeling wordt benadrukt. Met de toepassing van bomen en knotbomen in de haag, wordt de beekloop geaccentueerd. Binnen de hagen is een hoogstamboomgaard aangelegd, in het deel dat niet begraasd wordt door vee. Verder zijn er beeldbepalende bomen op het perceel geplant, en is er een eiken poort geplaatst.

Eveneens bij het Verloren Land is in 2021 de basis voor een voedselbos aangelegd. Een voedselbos is een stuk grond met een geplant bos erop, bestaande uit een grote diversiteit aan soorten (meerjarige) in- en uitheemse bomen en struiken die eetbare producten opleveren. De gelaagdheid van een natuurlijk bos wordt nagebootst. Een voedselbos draagt bij aan de ontwikkeling van natuur, bevordering van de biodiversiteit, en de productie van eetbare vruchten en noten. Vanwege de

specialistische kennis die nodig is voor het opzetten van een voedselbos, zijn ook specialisten ingeschakeld voor het ontwerp. In de eerste fase is aan de buitenranden van het perceel een houtwal aangeplant van inheemse bomen en struiken, waaronder veldesdoorn, kornoelje, hazelaar, beuk, haagbeuk, populier, es, wilg, linde en iep. Dit zorgt op termijn voor de nodige beschutting. Verder zijn er elzensingels aangeplant en een grid van pionier-soorten (populier, berk, boswilg), die snel zorgen voor een bosachtig microklimaat.

2.5 WEITJE – MONDING TIELEBEEK

Op een perceel nabij de Bloemenstraat, waar de Tielebeek bijna uitmondt in de Maas, heeft het Waterschap de ligging van de beek iets verlegd en de oevers flauwer ingericht. Vanuit het FKB zijn 6 hoogstamfruitbomen geplant en is er een knip- en scheerheg aangelegd. De haag is uitgerasterd, de bomen zijn voorzien van boompalen en vraatbeschermers. Er zijn ook eiken poorten geplaatst, deze geven het geheel een landschappelijke uitstraling.

2.6 KLEEFSEWEG

De landschappelijke inpassing / erfbeplanting is verbeterd. Door het weghalen van de laurierhaag en coniferen (voor rekening van de deelnemer zelf) kwam er ruimte voor inheemse beukenhagen en toegangspoorten. Ook is er een kersenboom geplant.

3 FKB in cijfers

3.1 FINANCIEN

Inkomsten

Het Fonds wordt gevuld vanuit bijdragen die gekoppeld zijn aan ruimtelijke ontwikkelingen (bouwplannen, bestemmingsplan-wijzigingen) in het buitengebied. De eerste grote bijdragen ten gunste van het Fonds komen voort uit ontwikkelingen bij grote bedrijven en de ontwikkeling op Diekendaal. In 2019 kwamen er nauwelijks nog middelen in het Fonds terecht, waardoor het saldo sterk terugliep, maar sinds 2020 zijn er weer bijdragen binnengekomen. Door de huidige aantrekkelijke bouw- / woningmarkt worden er weer flinke bijdragen verwacht, waardoor het FKB kan blijven functioneren, ten gunste van de kwaliteit van het buitengebied.

Uitgaven

Kosten per inrichtingsproject variëren, afhankelijk van de beschikbare ruimte en het inrichtingsplan.

8 inrichtingsprojecten van 2021	€ 91.029,38 (incl. BTW)
Coördinatie en opstellen jaarverslag 2020 (door St. IKL)	€ 5.130,00 (excl. BTW)
	€ 96.159,38

NB: Door vooruitbetaling van een deel van de toegekende bedragen, lopen uitvoering en financiële overzichten niet precies parallel.

FCL 797216 - Fonds Kwaliteitsverbetering Buitengebied

Stand voorziening op 1-1-2021: € 300.198,55

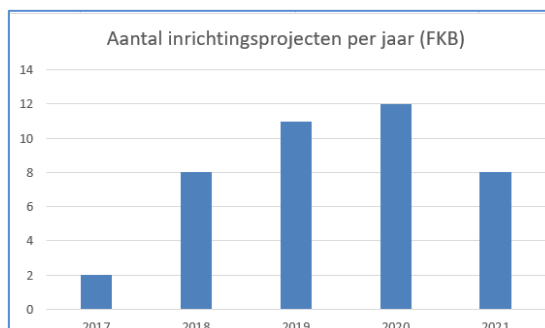
Stand voorziening op 31-12-2021: € 247.528,04 *

*) Een aanzienlijk deel van het beschikbare bedrag op 31 dec. 2021 is/wordt in de loop van 2022 toegekend (gelabeld) aan projecten die op 31 december nog niet waren afgerond, of aan nieuwe uitvoeringsprojecten.

3.2 MEERJAREN-OVERZICHT INRICHTINGSPROJECTEN

Aantal inrichtingsprojecten per jaar*:

Jaar	#
2017	2
2018	8
2019	11
2020	12
2021	8
TOTAAL	41

*) meetmoment is de oplevering en financiële afhandeling op 31 december van het jaar. Een lopend project dat op 31 december van het jaar nog niet geheel is opgeleverd of afgehandeld, gaat voor de rapportage mee naar het volgende jaar. De looptijd van een inrichtingsproject is afhankelijk van het planseizoen (november – eind februari).

3.3 AMBITIES WAAR MAKEN

We willen het Fonds nadrukkelijk inzetten om (ook) uitvoering te geven aan Beleid en ambities in Genneep ten aanzien van de kwaliteit van het buitengebied, zoals het **Groenbeleidsplan 2021-2031**, waarin we hebben gesteld een bijdrage te willen leveren aan biodiversiteit en klimaatadaptatie. Daarnaast hebben we in Genneep de ambitie om meer bomen te planten.

Meer bomen in Genneep

Door de landschappelijke inrichtingsplannen die vanuit het Fonds Kwaliteitsverbetering Buitengebied worden gerealiseerd, wordt ook een belangrijke bijdrage geleverd aan het 20,000 bomenplan 'Meer Bomen in Genneep'. In 2021 zijn er via de Fonds-projecten 119 bomen en 1440 boomvormers geplant, in totaal 1559 stuks. Daarnaast zijn er nog eens 9655 stuks haagplantsoen de grond in gegaan.

	bosplantsoen / boomvormers -> bos of houtwal	Hagen en struweel	fruitbomen	laanbomen/ solitair
Nijmeegseweg		750		6
Horsestraat		380	35	2
Niersdal Ottersum		600		2
Niersdal - Zeldersche Driessen		4875	17	18
Verloren Land		620	8	24
Verloren Land - voedselbos	1440	1580		
Weitje monding Tielebeek		250	6	
Kleefseweg		600	1	
TOTAAL	1440	9655	67	52

BIJLAGE: werkwijze en procesbeschrijving

FONDS KWALITEITSVERBETERING BUITENGEBIED (FKB – GENNEP)

Aanmelding

1. Geïnteresseerden kunnen zich bij gemeente aanmelden, (meestal) via www.gennepbuiten.nl
2. Coördinator (sinds eind 2021 idverde) doet telefonische intake aan de hand van intakeformulier en geeft uitleg over de voorwaarden en verzamelt antwoorden van geïnteresseerde. (belangrijke voorwaarde is ligging van het perceel in het buitengebied, bereidheid tot instandhouding van minstens 10 jaar, alleen aanleg – geen beheerkosten, er mag geen sprake zijn van een lopende landschappelijke inpassingsverplichting).
3. Gemeente checkt of er sprake is van verplichte landschappelijke inpassing/ kwaliteitsverbetering in kader ruimtelijke planwijziging (die de initiatiefnemer op eigen kosten moet realiseren) en eventuele beperkingen vanuit het Bestemmingsplan.
4. Coördinator verzamelt alle info op het intake-formulier (ligging, landschapstype, passende landschapselementen, aansluiting op gemeentelijk / provinciaal beleid).
5. Indien nodig wordt er door de coördinator een veldbezoek ingepland om verder richting te geven aan de inhoudelijke invulling van het plan.

Planuitwerking en begroting

6. Gemeente stuurt dossier door naar uitvoerende partij (VNC of andere partij) voor uitwerking en begroting. Uitvoerende partij maakt afspraak op locatie met deelnemer en werkt inrichtingsplan en begroting uit, in overleg met de deelnemer.
7. Inrichtingsplan + begroting naar gemeente. Inhoudelijke check.

Sluiten overeenkomst

8. Plan+ begroting worden voorgelegd aan de verantwoordelijk wethouder voor akkoord.
9. Overeenkomst (beschikking) wordt opgesteld, met als bijlage het inrichtingsplan en begroting. In de overeenkomst worden de onderlinge afspraken geformaliseerd (toegekende bijdrage, instandhoudingsverplichting).
10. Na wederzijdse ondertekening wordt de overeenkomst geregistreerd in Djuma.

Uitvoering en controle

11. Na het sluiten van de overeenkomst maakt gemeente 75% van het toegekende bedrag over aan deelnemer. De uitvoering kan starten (meestal in het volgende plantseizoen).
12. Na aanleg wordt het project door de uitvoerende partij gereed gemeld bij de gemeente.
13. Gemeente geeft coördinator opdracht tot veldcontrole, waarbij wordt gecheckt of de realisatie volgens plan is uitgevoerd.
14. Indien veldcontrole akkoord, betaling laatste 25 % bijdrage aan deelnemer.
15. Hiermee is het project afgerond. Zaak wordt gesloten in Djuma (gemeente).

Projecten die vóór 31 december zijn afgerond, worden vermeld in het jaarverslag van dat jaar.

